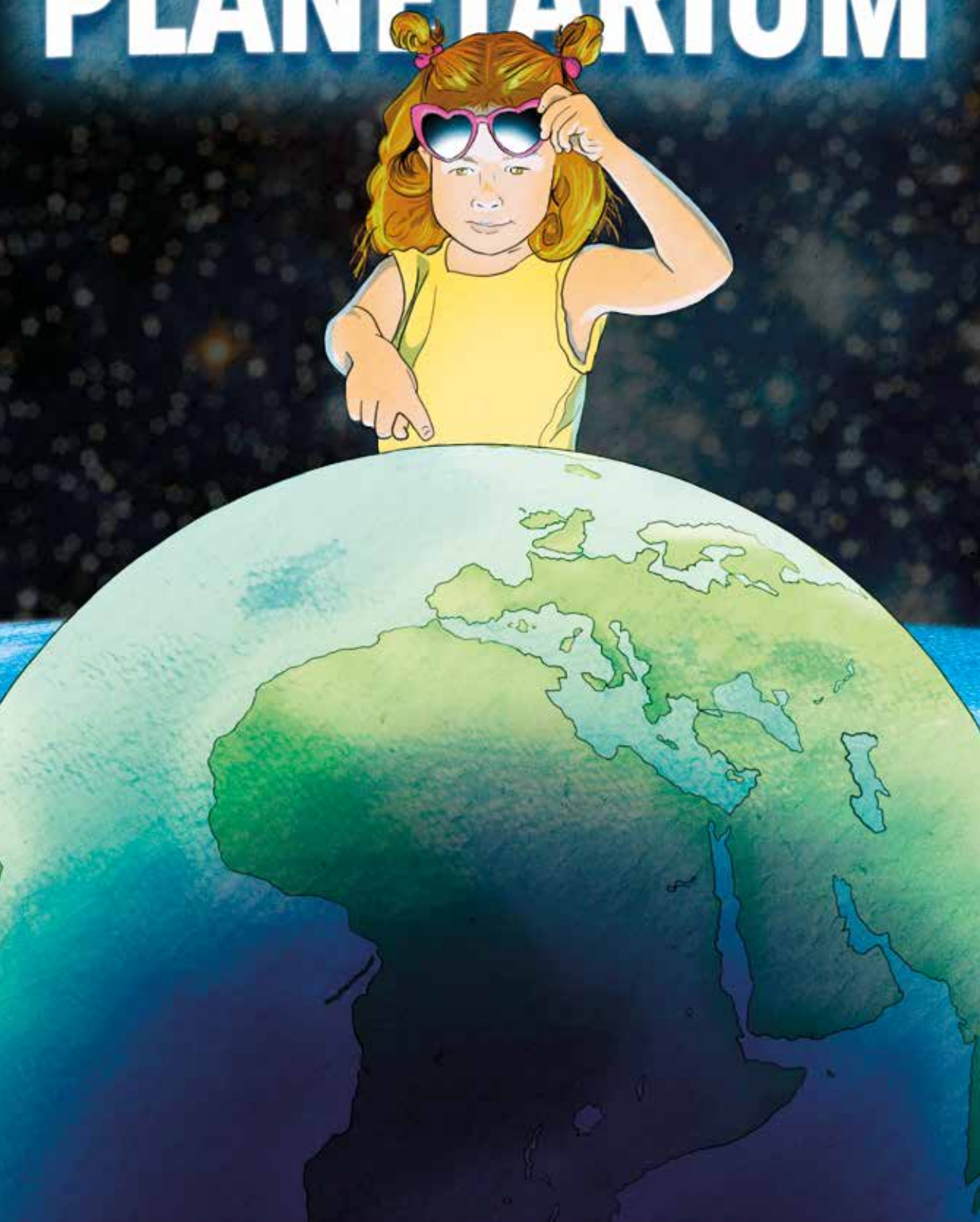

VIII

Świat

PLANETARIUM

1. Proszę przeczytać tekst, a następnie zaznaczyć:
P – gdy zdanie jest prawdziwe,
F – gdy jest fałszywe.

Polacy w świecie

Kiedy pojawia się pytanie o liczbę Polaków, osoby profesjonalnie zajmujące się tym tematem mają najczęściej niewesołe miny. Odpowiedź jest naprawdę bardzo trudna. Dość łatwo można ustalić, że Polska ma około 38 mln obywateli. Na tę liczbę wskazują stale gromadzone dane administracyjne, a dodatkowym sposobem na ich sprawdzenie są spisy powszechne – w czasie spotkań z ankieterami lub w ankietach online Polacy przekazują podstawowe dane statystyczne. Dzięki temu specjaliści mogą dość dokładnie badać strukturę społeczną Polski i mają szereg informacji o tym, jak wygląda życie Polaków.

Dużo większym problemem jest określenie liczby Polaków żyjących poza granicami Polski. Według różnych szacunków jest to od 14 aż do 17 mln osób posiadających obywatelstwo lub przyznających się do polskiego pochodzenia, czyli Polonii. Oczywiście przyjęte kryteria bardzo mocno wpływają na ostateczny wynik takich badań. Różny może być przecież czas życia poza granicami kraju polskich rodzin, status prawny czy poziom przywiązania do polskiej kultury oraz znajomość języka polskiego.

Przyczyną powstawania polskich ośrodków w świecie były historyczne procesy polityczne, a później również ekonomiczne. Od XVIII wieku ziemie polskie opuszczali uczestnicy walk o wolność i niezależność kraju. W ten sposób powstały pierwsze skupiska polskie we Francji, Wielkiej Brytanii, Belgii, Szwajcarii, Niemczech, a także Stanach Zjednoczonych. Jednocześnie Polacy znaleźli się też na wschód od ziem polskich. Byli to często zesańcy polityczni po powstaniach narodowych, którzy zostali zmuszeni do wyjazdu w głąb Rosji carskiej.

XIX wiek przynosi także falę emigracji ekonomicznej. Polacy szukali lepszej przyszłości już nie tylko w Europie czy Stanach Zjednoczonych, ale również w Argentynie czy Brazylii. W 1918 roku, po 123 latach, Polska odzyskała niepodległość. Ale XX wiek przyniósł kolejną wojnę światową, przesunięcia granic i politycznych stref wpływów. Część Polaków pozostała w swoich rodzinnych stronach, które po 1945 roku były już częścią krajów sąsiednich. W tym czasie duże skupiska polonijne powstały za oceanem. Uznaje się, że Polonia w Stanach Zjednoczonych jest

Z kim i dokąd?

największa w świecie – liczy około 10 mln, a największe skupiska to Chicago i Nowy Jork. W Ameryce Północnej dość liczna Polonia żyje także w Kanadzie (około 800 tys.), a w Ameryce Południowej wciąż wyróżnia się Polonia w Brazylii (1,5 mln) i Argentynie (350 tys.). W Afryce przedstawiciele Polonii spotkać można przede wszystkim w Republice Południowej Afryki (35 tys.). Po II wojnie światowej polscy emigranci osiedlali się nawet w Australii (200 tys.) i Nowej Zelandii (6 tys.).

TABELA ODPOWIEDZI	P	F
0 Tekst mówi o różnych narodach świata.		X
1 Łatwo policzyć wszystkich Polaków.		
2 W Polsce są regularne spisy obywateli.		
3 Poza krajem żyje drugie tyle Polaków co w kraju.		
4 Polonia to nazwa Polaków żyjących w kraju i za granicą.		
5 Polacy emigrowali głównie z powodu pracy.		
6 Najwięcej Polaków w obu Amerykach żyje w Brazylii.		
7 Polonii nie ma w Afryce.		

2. Proszę uważnie słuchać tekstu czytanego przez lektora i wykonywać zadanie zgodnie z podanym przykładem.

Uwaga! Tekst zostanie odczytany dwa razy.

[Wyszukaj też w YouTube: *Z kim i dokąd – Polacy w świecie*]

Proszę zaznaczyć właściwe odpowiedzi.

Przykład:

2.0. Ten tekst mówi o

- emigracji politycznej.
- Polakach żyjących w różnych krajach.**
- Polakach w Europie i Ameryce Północnej.

- 2.1.** W Polsce żyje około
- 38 milionów Polaków.
  - 37 milionów Polaków.
  - 47 milionów Polaków.
- 2.2.** W XVIII wieku rozpoczęła się emigracja z powodów
- ekonomicznych.
  - politycznych.
  - religijnych.
- 2.3.** W XIX wieku emigrowano do
- krajów Europy i do Australii.
  - krajów Europy i Ameryki Północnej.
  - krajów Europy i obu Ameryk.
- 2.4.** Polonia w Stanach Zjednoczonych jest największa i liczy
- mniej niż 10 milionów.
  - mniej więcej 10 milionów.
  - ponad 10 milionów.
- 2.5.** W Argentynie jest mniejsza Polonia niż w
- Australii.
  - Nowej Zelandii.
  - Brazylii.

UWAGA! Wymów to dobrze!

Na końcu słowa samogłoska **ę** może być wymawiana jak **e**. W ten sposób mówi dziś zdecydowana większość Polaków – np. *liczbę* [liczbe], *strukturę* [strukture]. Subtelne wymawianie **ę** na końcu słowa jest nadal poprawne, ale pedantyczne razi nienaturalnością.

- 3.** Proszę starannie wymówić frazy.
Proszę zwrócić szczególną uwagę na wyróżniony fragment:

- *W lipcu wyjadę na kilka tygodni i zobaczę, jak żyją Polacy w Rosji.*
- *Cieszę się, że mam okazję pracować z Polonią.*
- *Planuję wyjazd na konferencję w Azji.*
- *Chciałbym poznać Polonię brazylijską.*
- *Emocjonuję się projektem z amerykańskimi uniwersytetami.*
- *Falę migracji powodują zmieniające się warunki.*
- *Szczególnie interesuję się językiem polskim na Litwie.*
- *Przed wylotem do Chin kupię jeszcze wygodną bluzę i elegancką kamizelkę.*
- *Wiedzę o świecie czerpię z podróży i lektur.*
- *Tę kobietę spotkałem na lotnisku w Moskwie.*

Z kim i dokąd?

4. **Słownictwo (przymiotnik).** Proszę uzupełnić zdania zgodnie z podanym przykładem.

Uwaga: Proszę pamiętać o odpowiedniej formie przypadku.

Przykład:

Fascynuje mnie ..... (Australia) przyroda.

Fascynuje mnie ... **australijska** ... przyroda.

Chyba każdy chce podróżować po świecie, poznawać nowe miejsca i kultury. Każdy ma też swoje marzenia i swoją własną listę miejsc do odwiedzenia. Jednych interesuje ..... (Brazylia) samba, drugich ..... (Kanada) odludzia. (Ameryka) ..... miasta przyciągają nie tylko Europejczyków. (Chiny) ..... czy ..... (Japonia) turysta z takim samym zainteresowaniem chodzi po ..... (Nowy Jork) ulicach. (Afryka) ..... bawoły, zebry, żyrafy czy hipopotamy to z kolei turystyczne przeboje nie mniejsze od ..... (Kenia) plaż. (Indie) ..... słonie czy tygrysy są jednak równie fascynujące, więc niełatwo się zdecydować. Jeśli jednak ktoś woli chłodniejsze miejsca, mogą mu się spodobać ..... (Mongolia) stepy albo ..... (Syberia) tajga. Marzeniem wielu turystów jest także zobaczenie ..... (Nowa Zelandia) krajobrazów, które znane są z kinowych hitów. Dla zwolenników turystyki kulinarnej nie ma jednak nic ciekawszego niż ..... (Azja) street food. (Wietnam) ..... i (Tajlandia) ..... kuchnia jest niesamowita, chociaż ogromną popularnością w świecie cieszą się także ..... (Meksyk) i ..... (Turcja) dania.

UWAGA! ZAPAMIĘTAJ!

Niektóre nazwy mieszkańców krajów mogą okazać się nieoczywiste lub nawet zaskakujące. Inne mogą być jeszcze nieskonwencjonalizowane w języku lub rzadkie. Obywatel USA to Amerykanin, Indii to Hindus, a RPA (Republika Południowej Afryki) to Południowoafrykańczyk.

5. Słowotwórstwo (rzeczownik).

Znasz już wszystkie nazwy?

Proszę uzupełnić zdania zgodnie z podanym przykładem.

Przykład:

Mężczyzna z Kanady to ....., a kobieta to .....

Mężczyzna z Kanady to .. **Kanadyjczyk** .., a kobieta to .. **Kanadyjka** ..Mężczyzna z Japonii to .....,
a kobieta to .....Mężczyzna z Chin to .....,
a kobieta to .....Mężczyzna z Wietnamu to .....,
a kobieta to .....Mężczyzna z Korei to .....,
a kobieta to .....Mężczyzna z Mongolii to .....,
a kobieta to .....Mężczyzna z Kazachstanu to .....,
a kobieta to .....Mężczyzna z Filipin to .....,
a kobieta to .....Mężczyzna z Indonezji to .....,
a kobieta to .....Mężczyzna z Nowej Zelandii to .....,
a kobieta to .....Mężczyzna z Australii to .....,
a kobieta to .....

Z kim i dokąd?

Mężczyzna z Libii to ..... ,
a kobieta to .....

Mężczyzna z Kongo to ..... ,
a kobieta to .....

Mężczyzna z Sudanu to ..... ,
a kobieta to .....

Mężczyzna z Nigerii to ..... ,
a kobieta to .....

Mężczyzna z Tunezji to ..... ,
a kobieta to .....

Mężczyzna z Kamerunu to ..... ,
a kobieta to .....

Mężczyzna z Botswany to ..... ,
a kobieta to .....

Mężczyzna z Somalii to ..... ,
a kobieta to .....

Mężczyzna z Tanzanii to ..... ,
a kobieta to .....

Mężczyzna z Etiopii to ..... ,
a kobieta to .....

Mężczyzna z Algierii to ..... ,
a kobieta to .....

Mężczyzna z Egiptu to ..... ,
a kobieta to .....

Mężczyzna z Izraela to ..... ,
a kobieta to .....

Mężczyzna z Syrii to ..... ,
a kobieta to .....

Mężczyzna z Iraku to ..... ,
a kobieta to .....

Mężczyzna z Iranu to ..... ,
a kobieta to .....

Mężczyzna z Palestyny to ..... ,
a kobieta to .....

Mężczyzna z Jemenu to ..... ,
a kobieta to .....

Mężczyzna z Meksyku to ..... ,
a kobieta to .....

Mężczyzna z Brazylii to ..... ,
a kobieta to .....

Mężczyzna z Argentyny to ..... ,
a kobieta to .....

Mężczyzna z Chile to ..... ,
a kobieta to .....

Mężczyzna z Peru to ..... ,
a kobieta to .....

Mężczyzna z Boliwii to ..... ,
a kobieta to .....

Mężczyzna z Ekwadoru to ..... ,
a kobieta to .....

UWAGA! ZAPAMIĘTAJ!

Formy trybu przypuszczającego tworzone są poprzez dodanie do 3. osoby czasu przeszłego końcówek osobowych – np. *spać*:

ja spa**łby**m (spa**ła**by**m** ♀)

ty spa**łbyś** (spa**ła**by**ś** ♀)

on/ona/ono spa**łby**/spa**ła**by/spa**łoby**

my spa**libyśmy** (spa**łybyśmy** ♀)

wy spa**libyście** (spa**łybyście** ♀)

oni/one spa**liby**/spa**łyby**

Z kim i dokąd?

6. Fleksja (formy trybu przypuszczającego).

Proszę uzupełnić zdania formami trybu przypuszczającego zgodnie z podanym przykładem.

Przykład:

Karolina (chcieć) ..... zwiedzić Australię, jeśli kupi tanie bilety.

Karolina ... **chciałaby** ... zwiedzić Australię, jeśli kupi tanie bilety.

Wojtek (polecieć) ..... do Chin, gdyby miał taką możliwość.

Ja (czytać) ..... natychmiast każdą książkę o Afryce.

Kasia (kupić) ..... wycieczkę do Egiptu, ale nie ma czasu.

Wiem, że (ty; chcieć ♀) ..... zwiedzić Maroko przy pierwszej okazji.

Moje dziecko (zakochać się) ..... w Indiach od pierwszego wejrzenia.

My (pojechać) ..... w głąb Azji choćby jutro.

Kasia i Agnieszka (sprzedać) ..... całą biżuterię, żeby zobaczyć RPA.

Czy wy dwie (zwiedzać) ..... chętniej Kanadę czy Rosję?

Paweł i Tomek (zrobić) ..... wiele, żeby pływać po Amazonce.

Jestem pewien, że wy dwoje (czuć) ..... się świetnie w Wietnamie.

Ja naprawdę nie (wiedzieć ♀) ....., co jest bezpieczne w Teksasie.

Ty nawet nie (wsiadać) ..... do samolotu na Alaskę.

Paweł i Agnieszka (oddać) ..... za zwiedzanie Syberii wszystko.

Z kim i dokąd?

8. Proszę scharakteryzować członków swojej grupy na kursie języka polskiego. Kto jest z jakiego kraju i jaki jest jego język?

W wypowiedzi warto użyć słowa/słów z tabeli na końcu lekcji.

MIEJSCE NA NOTATKI

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

STRZAŁ W DYCHĘ

czyli 10 świetnych, nowych słów na koniec lekcji

Emigracja – wyjazd do obcego kraju, by tam żyć

Emocjonować się – czuć silne emocje, ekscytować się

Dane – informacje do przetwarzania komputerowego

Gromadzić – zbierać, pozyskiwać

Kryterium – warunek służący do oceny, kwalifikacji, podziału czegoś

Określenie – wskazanie, oszacowanie (jedno ze znaczeń)

Skupisko – nagromadzenie czegoś lub kogoś

Status – stan prawny

Struktura – całość zbudowana z powiązanych w określony sposób elementów

Szereg – zbiór elementów (jedno ze znaczeń)